

Simona Poláčková

K dalším použitím infinitivu ve španělštině

(posudek vedoucího bakalářské práce)

Infinitiv je oblíbeným tématem španělské lingvistiky. To je jistě dáno tím, že je funkčně velmi využívaným slovesným tvarem, který tvoří spolu s dalšími nefinitivními tvary slovesnými (s participiem a gerundiem) důležitou součást slovesného systému. Simona Poláčková se ve své bakalářské práci ale nevěnuje všem funkcím infinitivu, byť je v úvodní části zmiňuje, ale jen jednomu dílčímu morfosyntaktickému tématu, totiž využití infinitivu ke kondenzaci tzv. druhého sdělení (jinými slovy, jeho využití v tzv. polovětných konstrukcích/polopredikačních klauzulích, zejména ve srovnání s užíváním vedlejších vět). Jde tedy o téma, které je poměrně abstraktní, zvláště když je částečně pojímáno – tak jak to činí autorka – v typologické perspektivě: opozici mezi využíváním infinitivu a využíváním vedlejší věty lze totiž chápat jako opozici mezi syntetickým (nominálním) a analytickým způsobem vyjadřování (nikoli náhodou je tak mezi autory citován i významný český typolog Vladimír Skalička). Obtížnost autorčina úkolu zvyšuje ještě i to, že k tématu přistupuje ve srovnávací perspektivě a popisuje fungování infinitivu ve španělštině a češtině (místy dokonce i ve slovenštině). Z toho všeho plyne, že jde o téma na bakalářské úrovni obtížné, protože je nelze zpracovat prostě deskriptivním způsobem, jak je to u bakalářek obvyklé. Hned v úvodu můžu konstatovat, že se autorka s úkolem vyrovnala velmi dobře.

Přestože jde o dosti rozsáhlou práci, formálně se skládá pouze ze tří kapitol. První z nich je sice nazvána *Úvod*, ve skutečnosti jde ale o rozsáhlou teoretickou stať, která přehledným způsobem zasazuje výklad o kondenzačních strukturách do širšího rámce, zahrnujícího vymezení kategorie infinitivu ve španělském slovesném systému i popis jeho některých syntaktických a sémantických vlastností. Teoretická analýza španělského infinitivu je doplněna i poměrně podrobným popisem situace v češtině a ve slovenštině. Obsahem druhé kapitoly je korpusová analýza materiálu získaného z paralelního korpusu InterCorp. Autorka si na základě poznatků ze sekundární literatury vybrala několik skupin sloves v řídicí větě (slovesa strachu, slovesa mluvení, slovesa prosby) a následně zkoumala výskyt infinitivních konstrukcí a vedlejších vět po těchto slovesech. Vybrala si pochopitelně slovesa, která v různých kontextech volí různá doplnění, což jí mj. umožňuje zkoumat různé faktory, které mohou mít vliv na volbu doplnění (totožnost / rozdílnost subjektů obou sdělení apod.). Za pomoci paralelního španělského českého korpusu v druhé části této kapitoly analyzuje též české protějšky zkoumaných španělských konstrukcí a posuzuje, do jaké míry se španělské a české řešení liší (zde je tedy přítomen onen srovnávací a zároveň typologický aspekt, o kterém byla řeč výše). Výsledky analýz jsou utříděny dle různých kritérií a podrobně komentovány. Poslední kapitola, *Závěr*, stručně shrnuje výsledky práce. Nejdůležitějším z nich je potvrzení předpokladu, že infinitiv bude více využíván ve španělštině, zatímco v češtině bude výrazným prostředkem vedlejší věta (případně nominalizace jiného druhu).

Při hodnocení práce je účelné oddělit její teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je na bakalářskou práci opravdu nadstandardní. Autorka nastudovala poměrně značné množství odborných textů, z nichž mnohé jsou výrazně teoretické, a tedy obtížné, navíc se vedle prací hispanistických seznámila též s bohemistickými a

slovakistickými zdroji. Hodno ocenění není jen množství těchto textů, ale především způsob, jakým je autorka zpracovala: její výklad je přehledný, strukturovaný, věcně správný a odráží opravdu dobré pochopení věci (znovu opakuji, že to není na bakalářské úrovni samozřejmé, protože jde často o abstraktní teoretická témata). Dokáže navíc dobře konfrontovat názory různých autorů.

Vzhledem k tomu, že autorka vlastně zkoumá možné alternativy (infinitiv vs. vedlejší věta) v témže/podobném kontextu, jako možnost by se nabízela dotazníková forma: teoreticky možné by bylo sestavit soupis konstrukcí s alternativami a zeptat se rodilých mluvčích, jak hodnotí gramatičnost/vhodnost jednotlivých variant. Takový postup je ale z mnoha důvodů obtížně realizovatelný. Simona Poláčková proto zvolila praktický výzkum založený korpusech. Ten není u tohoto tématu snadné sestavit, protože je pochopitelně nutné hledat zvlášť konstrukce s infinitivem a konstrukce s vedlejší větou – a tyto výsledky teprve poté srovnávat z kvantitativního a kvalitativního hlediska. Autorčina práce s korpusem je velmi dobrá, vyhledávací dotazy dobře sestavené. Komentář výsledků je strukturován podle různých kritérií (např. podle větněčlenské funkce doplnění) a podrobně komentován. I tato část práce je zdařilá, byť se občas objeví problematické tvrzení (nejčastěji jde o problematické hodnocení syntaktické funkce zkoumaných struktur). Většina výsledků sice není překvapivá (velmi oceňuji, že autorka u českých protějšků člení výsledky na překlady předpokládané a nepřepokládané, toto členění odráží její analytický, kritický přístup k tématu), ale přesto jde o závěry cenné.

Po formální stránce je práce připravena pečlivě, překlepů či drobných chyb je jen velmi málo.

Poznámky a náměty k obhajobě:

- Použitá verze InterCorpu (13) není poslední existující verzí, ale vzhledem k povaze tématu by využití novější verze neznamenaloby podstatné vylepšení dat.
- Autorka k slovesům v řídicí větě přidává též některá slovesa s doplněním (např. *tener miedo*). Syntaktická analýza takových konstrukcí je obtížnější, protože méně jednoznačná (může jít o konstrukce předmětné i přívlastkové). Některé autorčiny konkrétní analýzy jsou v tomto smyslu diskutabilní.
- Autorčina analýza českých překladů hezky ukazuje, že jelikož čeština může méně často využít infinitiv, sahá k jiným nominálním konstrukcím (např. *temiendo – z obavy, sonriendo – s úsměvem*). Autorčin materiál by umožnil vytvořit základ typologie těchto nominálních konstrukcí.
- S jakými technickými problémy se autorka při práci s korpusem potýkala?
- Jak často se v překladech autorka setkala s tím, že při překladu byl původní obsah originálu pozměněn / ochuzen?

Celkově soudím, že jde o zdařilou bakalářskou práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 5. 6. 2024

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.